

Milena Okoličányiová

Pokles počtu prevádzkovaných skládok odpadov a zvyšovanie ich technickej úrovne v období od roku 1991 do roku 2009

1. Do roku 1991 neexistoval na Slovensku účinný systém riadenia odpadového hospodárstva. Komunálne, ale aj priemyselné odpady sa väčšinou ukladali na skládky, ktoré nezabezpečovali dostatočnú ochranu životného prostredia pred ich negatívnym vplyvom. Na ukladanie odpadov sa vyberali väčšinou terénne depresie (mŕtve ramená riek, erózne ryhy, priestory vzniknuté po ťažbe nerastných surovín), často bez posúdenia vhodnosti geologického prostredia, predovšetkým jeho hydrogeologických pomerov (priepustnosti hornín, možného rizika kontaktu odpadu s hladinou podzemnej vody, smeru prúdenia podzemných vôd).

2. V období zavádzania prvého zákona o odpadoch (*zákon č. 238/1991 Zb.*) a s ním súvisiacich právnych predpisov bolo na Slovensku povolených – oficiálne prevádzkovaných 686 skládok odpadov. K týmto skládkam boli v rokoch 1993 – 1994 spracovávané odborné posudky (*podľa smernice MŽP SR S – 1/1993 o posudzovaní existujúcich skládok*), v ktorých bol posúdený vplyv existujúcej skládky na jednotlivé zložky životného prostredia. V tomto období geologické organizácie zostavili mapy vhodnosti územia pre skládky odpadov a zmapovali v jednotlivých okresoch aj veľké množstvo divokých skládok.

Väčšina zo 686 prevádzkovaných skládok odpadov nevyhovovala novým právnym predpisom, a preto boli postupne uzatvárané, alebo získavali súhlas Obvodných úradov ŽP na prevádzkovanie na základe určených osobitných podmienok.

Nariadenie vlády SR č. 606/1992 Z.z. o nakladaní s odpadom stanovilo požiadavky na budovanie skládok troch stavebných tried (1., 2. a 3.). Citované nariadenie predpisovalo potrebnú mocnosť prirodzenej geologickej bariéry a v prípade jej nedostatočnej mocnosti aj doplnenie minerálneho tesnenia, alebo plastovej fólie (v prípade 2. stavebnej triedy) a kombinovaného tesnenia zloženého z minerálnej vrstvy a plastovej fólie (v prípade 3. stavebnej triedy). Dno skládky muselo byť vzdialené od maximálnej - storočnej hladiny podzemnej vody minimálne 1m. Stanovilo požiadavky na budovanie drenáže priesakových vôd, na odvádzanie povrchových vôd, na monitorovanie podzemných vôd, na odvádzanie skládkových plynov, hraničné koncentrácie chemických látok vo vodných výluhoch z odpadov pre jednotlivé stavebné triedy skládok a špecifikovalo odpady nevhodné na skládkovanie.

V roku 1994 bolo na Slovensku v prevádzke 31 skládok odpadov, vyhovujúcich technickým podmienkam novej legislatívy.

Od roku 1994 už boli zábery na budovanie nových skládok odpadov posúdené podľa zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie (*zákon NR SR č. 127/1994 Z.z. EIA*). Záverečné stanovisko z procesu posúdenia slúži Okresným úradom pri rozhodovaní o povolení výstavby novej skládky odpadov.

3. Prehľad počtu skládok vyhovujúcich platnej legislatíve a skládok prevádzkovaných za osobitných podmienok podľa údajov zo správ o stave životného prostredia SR od roku 1994 do 31.7. 2000 je v tabuľke:

Rok	1994	1995	1996	1997	1998	1999	31.7. 2000	1.8. 2000
Skládky s osobitnými podmienkami	408	436	424	416	429	362	159	0
Skládky vyhovujúce legislatíve	31	102	114	124	139	141	141	141
Počet prevádzkovaných skládok	617	538	538	540	568	503	300	141
<i>Prevádzkované neposúdené</i>	<i>178</i>							

Posledných 159 skládok s osobitnými podmienkami ukončilo prevádzku k termínu 31.7. 2000. Všetky skládky s osobitnými podmienkami už mali byť uzatvárané a rekultivované podľa projektov. V niektorých prípadoch je však potrebná aj finančne náročná sanácia. Na sanáciu, uzatváranie a rekultiváciu skládok odpadov mnohé obce získali príspevok z Environmentálneho fondu, aj fondov EÚ.

4. Do konca roka 2007 bude mať Slovenská republika zákon o environmentálnych záťažiach, ktorý bude riešiť aj problematiku starých skládok odpadov, na ktorých sú uložené predovšetkým nebezpečné priemyselné odpady, ktoré poškodzujú jednotlivé zložky životného prostredia a ktoré nepodliehajú legislatíve odpadového hospodárstva, pretože v čase, keď bola uvedená do platnosti, už neboli v prevádzke.

Do konca roka 2008 bude zostavený **Register environmentálnych záťaží**, do ktorého budú zaradené aj skládky s osobitnými podmienkami, ktoré boli umiestnené vo veľmi nevhodnom prostredí.

Na 5 ročné obdobie bude MŽP SR zostavovať **Štátny plán sanácií**, podľa ktorého budú prednostne sanované lokality s najväčším rizikom pre životné prostredie.

5. Od 1.8. 2000 boli v SR v prevádzke prevažne novovybudované skládky odpadov podľa Nariadenia vlády č. 606/1992 Z.z.

Počet prevádzkovaných skládok odpadov v SR pred účinnosťou zákona o odpadoch č. 223/2001 Z.z.:

trieda skládky	skládky osobitného určenia	skládky 3. stavebnej triedy	skládky 2. stavebnej triedy	skládky 1. stavebnej triedy	počet skládok v SR
počet v roku 2001	6	133	5	21	165

6. Od 1. júla 2001 sú v platnosti právne predpisy pre oblasť odpadového hospodárstva, upravujúce aj technické podmienky skládkovania odpadov:

- *Zákon č. 223/2001 Z. z. o odpadoch*
- *Vyhláška MŽP SR č. 283/2001 Z.z. o vykonaní niektorých ustanovení zákona o odpadoch v (tzv. vykonávacía vyhláška)*
- *Vyhláška MŽP SR č. 284/2001 Z.z., ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadov*

Vyhláška MŽP SR 283/2001 Z.z., zosúladená zo smernicou 1999/31/ES o skládkach odpadov, už presnejšie definuje vlastnosti geologickej bariéry. Stanovuje hraničnú hodnotu koeficienta filtrácie geologického podložia a jej minimálnu hrúbku, na rozdiel od predchádzajúcej legislatívy, už pre všetky nové triedy skládok:

- skládky odpadov na inertný odpad
- skládky odpadov na odpad, ktorý nie je nebezpečný
- skládky odpadov na nebezpečný odpad.

Prevádzkovateľ skládky je už povinný vytvárať na samostatnom účte aj finančnú rezervu, ktorá bude potrebná na uzavretie a rekultiváciu skládky po ukončení prevádzky.

V súlade s novou legislatívou preskúmali Odbory životného prostredia Okresných úradov v období od októbra 2001 do konca roka 2002 rozhodnutia – súhlasy na prevádzku skládok odpadov vydané pred 1. júlom 2001 a vydávali nové rozhodnutia, súhlasy na prevádzku, ale aj rozhodnutia o ukončení prevádzkovania skládok, ktoré nevyhovovali sprísneným technickým podmienkam novej legislatívy.

V rokoch 2001 až 2002 ukončilo prevádzku 21 skládok odpadov.

7. Počet prevádzkovaných skládok jednotlivých tried v SR za roky 2002 – 2006 a odhad ich počtu v roku 2009 podľa dostupných údajov

	2002	2003	2004	2005	2006	odhad 2007	odhad 1.1.2009
▲ Skládky odpadov na nebezpečný odpad	16	15	13	12	13	13	10
▲ Skládky odpadov na odpad, ktorý nie je nebezpečný	119	124	131	130	131	122	72
▲ Skládky odpadov na inertný odpad	19	21	21	19	17	14	9
▲ Počet skládok odpadov v prevádzke v SR	154	160	165	161	161	149	91

Niekoľko prevádzkovateľov využíva ešte posledné prechodné ustanovenie vyhlášky MŽP SR č. 283/2001 Z.z., ktoré umožňuje do konca roka 2008 prevádzkovať kazety skládok, ktoré nemajú predpísanú hrúbku fólie z vysokohustotného polyetylénu, alebo geologická bariéra nemá predpísanú hrúbku a vlastnosti. Niektorí dobudujú nové kazety v úplnom súlade s predpismi, viacerí ukončia svoju činnosť úplne.

- Formatiert: Schriftart: (Standard) Arial
- Formatiert: Schriftart: (Standard) Arial, 10 pt
- Formatiert: Schriftart: (Standard) Arial
- Formatiert: Schriftart: (Standard) Arial, 10 pt
- Formatiert: Schriftart: (Standard) Arial
- Formatiert: Schriftart: (Standard) Arial, 10 pt
- Formatiert: Schriftart: (Standard) Arial
- Formatiert: Schriftart: (Standard) Arial
- Formatiert: Schriftart: (Standard) Arial

8. V roku 2005 sa v SR ukladal komunálny odpad na 121 skládok odpadov

množstvo uloženého odpadu v tonách za rok	do 10 000 t/rok	10 000 - 50 000 t/rok	50 000 - 100 000 t/rok	100 000 - 200 000 t/rok
počet skládok s komunálnym odpadom	65	48	4	4

Do roku 2009 pravdepodobne ukončí prevádzku asi 50 skládok, na ktoré sa ukladá komunálny odpad a v prevádzke zostane asi iba 71 týchto skládok, čo je priemerne jedna skládka na okres. Pre mnohé obce je aj táto skutočnosť motiváciou na zavádzanie separovaného zberu odpadov. Zakladajú zberné dvory a kompostárne, v mnohých prípadoch aj v lokalitách skládok s ukončenou prevádzkou. Za minulé roky pribudlo aj množstvo zariadení na zhodnocovanie odpadov.

9. Voľné (vybudované aj plánované) kapacity skládok odpadov v SR k 1.1. 2006 (expertný odhad):

Skládky odpadov na inertný odpad v m3	Skládky odpadov na odpad, ktorý nie je nebezpečný v m3	Skládky odpadov na nebezpečný odpad v m3	Celková voľná kapacita skládok v m3
11 784 366	25 015 103	3 540 020	40 339 489

Podľa údajov uvedených v evidenčných listoch, ktoré vyplnili prevádzkovatelia skládok, sa v roku 2005 uložilo na skládky odpadov 3 635 504 t odpadov, z toho nebezpečných 145 396 t.

Podľa údajov Štatistického úradu sa v roku 2005 uložilo na skládky 1 226 570 t komunálnych odpadov. Komunálne odpady tvoria približne tretinu všetkých skládkovaných odpadov v SR. Ak by sa množstvá odpadov ukladných na skládky neznižovali, ich kapacita pre kategóriu ostatný by stačila iba na 10 rokov.

V Programe odpadového hospodárstva máme stanovený cieľ znížiť do roku 2010 súčasné množstvo 1,2 milióna ton komunálnych odpadov ukladných na skládky na polovicu, na 610 000 ton. Celkove sa má do roku 2010 na skládky ukladať iba 13 % vznikutých odpadov. V súčasnosti sa skládkuje približne 20 % zo 16 – 18 miliónov ton odpadov). SR si stanovila teda cieľ, znížiť celkové množstvo skládkovaného odpadu o viac ako milión ton ročne.

V súčasnosti máme dostatok legislatívnych predpisov, ktoré majú napomáhať k znižovaniu množstva ukladných odpadov na skládky:

- zákaz skládkovania pneumatík, odpadu zo záhrad, separovane zbieraných zložiek komunálneho odpadu,
- postupné zvyšovanie poplatkov za ukladanie zmesového komunálneho odpadu do roku 2010 a počtu vyseparovaných zložiek,
- povinné odovzdávanie elektroodpadu na zhodnotenie,
- ciele a limity stanovené v Programe odpadového hospodárstva pre materiálové aj energetické zhodnocovanie jednotlivých druhov odpadov,
- postupné znižovanie množstva biologicky rozložiteľných zložiek komunálneho odpadu na skládky odpadov,
- ciele pre separovaný zber.

Plnenie týchto cieľov bude vyžadovať vybudovanie účinného a motivujúceho systému zberu aj environmentálnu výchovu.

Formatiert: Schriftart: (Standard) Arial

Formatiert: Schriftart: (Standard) Arial, 10 pt

Formatiert: Schriftart: (Standard) Arial, 10 pt

Formatiert: Schriftart: (Standard) Arial

Formatiert: Schriftart: (Standard) Arial, 11 pt

Formatiert: Schriftart: (Standard) Arial

Formatiert: Schriftart: (Standard) Arial

Formatiert: Schriftart: (Standard) Arial

Formatiert: Schriftart: (Standard) Arial, 10 pt

Formatierte Tabelle

Formatiert: Schriftart: (Standard) Arial, 11 pt, Nicht Fett

Formatiert: Schriftart: (Standard) Arial, 11 pt

Formatiert: Schriftart: (Standard) Arial, 11 pt, Nicht Fett

Formatiert: Schriftart: (Standard) Arial, 11 pt, Nicht Fett

Formatiert: Schriftart: (Standard) Arial, 11 pt

Formatiert: Schriftart: (Standard) Arial, 11 pt

Formatiert: Schriftart: (Standard) Arial, 11 pt

Formatiert: Schriftart: (Standard) Arial

Formatiert: Schriftart: (Standard) Arial, 11 pt

Formatiert: Schriftart: (Standard) Arial, 11 pt

Formatiert: Schriftart: (Standard) Arial, 11 pt